

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Sol Triplex In Eodem Universo

Hermann, Amand

Sultzbaci, 1676

Quarta. An dari possit motus in Vacuo?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95850](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95850)

III.

Dico 2. Non est ultra vires totas naturae, secundum se spectatas, dari naturaliter vacuum. Ita Doctor in 4. d. 43. q. 5. ubi ait: Non ergo vacuum esse in universo includit contradictionem; imò si natura faceret in instanti minus ex majore, videretur posse concludi, vacuum esse per tempus sine divino miraculo.

Probatur primò. Ex communi supposito, quòd Angeli inferiores gubernent, & hæc inferiora regant, seu intelligentiæ, ut colligitur ex illo Job. *Sub quo curvantur, qui portant orbem*: & ex D. Augustino lib. 2. Doct. Christi, cap. 23. ubi ait: *Ista pars mundi infima, secundum pulcherrimum ordinem rerum, providentiæ Divinæ lege subiecta est angelis &c.* Ex his igitur sic argumentor: Omne illud, quòd defectu impedit, ne detur vacuum, est illa causa naturalis, quæ sibi subjectam habet administrationem sublunarium, sed hæc potest impedi ab actione sua impeditiva vacui, ergò relinquendo vires naturæ, secundum se spectatas, absque miraculo dari poterit vacuum: probatur minor: Illa causa potest impedi, quæ secundum naturæ vires habet se perfectiorem & multò activiorem, sed hæc habet, ergò: probatur mi. quia angeli administrantes hæc inferiora non sunt supremi Spiritus, sed de ordine inferiorum, aut superiores Angeli sunt multò perfectiores & magis activi; ergò, licet Angelus velit impedire vacuum, posset adhuc à sua actione impeditiva distrahi; ergò posset dari vacuum, loquendo de viribus naturæ, in quantum vires naturæ dicuntur ex, quæ non sunt supernaturales. Sed quia forè dici posset, principium impeditivum vacui non esse angelum, sed ipsas res creatas omnes. Ideò facilius probo sic: Potest angelus expellere & movere duo corpora in contrarias partes, & alter angelus impedire ne tertium succedat in locum primum, sed si non succederet aliud corpus, ibi daretur vacuum, ergò: probatur mi. quia angelus est multò perfectior, quam sint illa alia corpora; ergò etiam multò magis activus est; ergò illorum activitatem impedire potest.

Probatur tertio: Potest Angelus in instanti extrahere clavum ob longum ex trabe, sed tunc dabitur vacuum, quia in instanti non potest succedere aer, ergò: probatur ma. potest angelus in instanti movere se, ergò etiam secum in instanti clavum deferre, quandoquidem in hoc nulla potest assignari repugnantia.

IX. Dixi tamen notantè in conclusione, non esse ultra naturæ vires, secundum se spectatas, quia nunc & defectu, prout subsunt angeli legi & decreto divino, ista facere nequeunt, cum eorum potestas sit valde restricta & limitata. Non enim subiecit Angelus orbem terræ, ut dicitur ad Hebræos cap. 2.

X. Dices: Angelus etiam sibi relictus non potest duo corpora penetrare; ergò non potest facere vacuum: probatur consequentia, quia vacuum fieri nequit, nisi corpora aliqua penetrantur, sed angelus hoc facere nequit, ergò: probatur ma. ut fiat vacuum in hoc cubiculo, debet tolli aer in eo contentus & poni in alto loco, sed non potest poni in alio loco absque comi-

F. Amanadi Hermann Physica.

penetratione, quia jam omnia loca sunt plena, ergò. **II.** negando consequentiam cum probationis ma. & eadem probatione, quia non est necesse, quòd ille aer hinc ablatu penetraretur cum alio aere, sed sufficit, quòd condensetur ille aer prior, ut hic extractus etiam possit habere locum, sicut necesse habemus dicere de explosione tormentorum & similibus.

Instabis: Angelus nequit facere miraculum, sed si daretur vacuum, esset miraculum; ergò Angelus nequit illud facere. Sed **II.** dist. mi. esset miraculum secundum se spectatum, nego mi. secundum decretum Divinum defectu positum, concedo. Nihil tamen est contra me.

Dico 3. Potest Divinitus virtute Dei dari vacuum. Hæc est contra Vulpem, alioquin communis. Et, si nulla alia ratio esset, sufficeret auctoritas D. Augustini Serm. 17. in 1. Epist. ad Corinth. dicentis: *Non tam inops est Deus, ut ea solum facere queat, quæ vales comprehendere rationum tuarum infirmitas.* Attamen probatur adhuc, tum, quia nullam involvit contradictionem, quòd, in quaestionibus de possibili, optimum est argumentum: tum, quia potest Deus totum ignis elementum annihilare & alius corporibus, quæ ad ejus locum implendum confluerent, concursum suum denegare ad motum, & licet non denegaret, quia tamen illa corpora in unico instanti non possent illuc per totum spatium ponere in puncto, interim dabitur vacuum, tum denique, quia potest Deus solas sphaeras cœlestes creare & sic totam machinam sublunarem relinquere inanem, quid enim hoc implicat?

XI.

Divinitus fieri potest.

QUÆSTIO IV.

An dari possit Motus in vacuo?

Hæc quaestio potissimum expediri solet tantum de motu lationis, sed non videtur, cur non etiam de aliis motibus, cæteris paribus, moveri possit. Unde rem de omnibus motibus magisque notis resolvam. Hinc

Dico 1. Non potest in vacuo determinato dari motu rarefactionis & condensationis, si rarefactio fiat per ingressum corpusculorum & condensatio per egressum.

I.

Probatur: Illa corpuscula, quæ in rarefactione ingrediuntur, debent provenire à corporibus circumstantibus, sed ibi nulla essent corpora circumstantia; ergò non potest fieri rarefactio. Deinde, si fieret motus condensationis, corpuscula deberent egredi, sed si egredierentur corpuscula, impleant vacuum; ergò illud tolleretur, & consequentè, contra suppositum, vacuum non esset.

Dico 2, si terra totalitèr annihilaretur, non posset homo, vel quodcumq; animal movere se motu progressivo.

II.

Non posset se animal movere motu progressivo.

Probatur: Quia ex naturali gravitate tenderet deorsum ad centrum & sic si pedem moveret, deorsum caderet, quia non haberet, unde sustentaretur, ergò non posset se movere motu progressivo.

§ff 2.

Dices;

III.

Dices: Posset se homo movere, si poneretur ad spatia imaginaria motu progressivo; ergo etiam, licet terra destrueretur, probatur consequentia, quia hic haberet tam bene spatium & virtutem motivam, ac ibi, ergo. R. negando consequentiam; Ratio disparitatis est, non, quod non haberet æquè spatium & virtutem motivam, sed quia tunc in casu conclusionis haberet centrum respectu aliorum elementorum permanentium, adeoque deberet ad illud tendere, propter gravitatem, in vacuo & spatio imaginariis verò non haberet hoc centrum.

Instabis: Si destrueretur aër, possent aves in eo volare; ergo etiam, si destrueretur terra, possent homo adhuc in vacuo ejus ambulare. R. negando ant. Existimo enim, eandem esse rationem de volatu avium, ac de motu progressivo animalium; Aves enim tam bene in volatu aëri inniti debent, ac homo terræ, dum alas explicant, quibus, tanquam remis sese promoveant. Et per hoc resolvi poterunt similes alii casus. Hinc propero ad alia, &

IV.

Homo posset habere multas operationes.

Dico 3. Si homo poneretur in vacuo, possent exercere multas operationes & sensationes vitales, non tamen omnes.

Probatur quoad primum: Quia imprimis posset intelligere & velle, posset nutriri & augeri, si haberet alimentum debite applicatum & approximatum, imò Mastrius probabiliter putat, quod posset ibi generare, deinde posset seipsum tangere & cibum gustare; Ratio omnium à priori est, quia ista nullo modo dependent à medio, ergo in vacuo fieri possent.

Probatur secunda pars: Quia probabile est, quod nihil posset videre vel audire, & ratio est, quia nequit produci visio, nisi concurrentibus speciebus sensibilibus intentionalibus, sed hæ non possent in vacuo concurrere, ergo: probatur mi. quia non possent in illo subiecto recipi, sicut deberent, cum accidentia essent, ut potè cum nullum esset, ergo. Sed contra primam partem

V.

Dices: Si homo esset in vacuo, non posset ibi respirare; ergo homo in vacuo non posset vivere. R. negando consequentiam, quia beati post resurrectionem vivent, & tamen non respirabunt; ergo non est necessaria respiratio ad vitam servandam & continuandam, maxime per aliquod brevius tempus.

VI.

Potesse ibi dari motum localem.

Dico 4. In vacuo dari potest motus localis tam à se quam ab alio. Hæc est contra Albertum Magnum & Burlæum. Est D. Thomæ tamen Doctoris 2. d. 2. q. 9. &

Probatur primò: Si daretur vacuum in toto hoc cubiculo & non posset in eo fieri motus localis, sequeretur, quod Albertus vel Burlæus tutò possent in diametro ad portam stare cuicumque explodenti sclopum, sed hoc certè neuter faceret; ergo signum est, quod tunc globus tormentarius & plumbeus posset ad eos usque se movere: probatur sequela ma. Quia si in vacuo nihil, sive à se, sive ab alio moveri posset, tunc globus ille statim, ut pertinge-

ret ad limina portæ, deberet cessare movere se, & sic quilibet in vacuo etiam minutissimo tutus esset à quacunque tormentaria ejaculatione.

Probatur secundo: Si esset Burlæus in vacuo, posset utique fricare barbam & ab efricatione cessare, manumque retrahere; ergo potest manum in vacuo movere.

Tertiò: Quia non videtur ratio, quare Angelus aliquis in vacuo existens non possit sagittam emittere & evibrare.

Quartò denique: Quia si non posset dari motus in vacuo, sequeretur, quod, si lapis molaris poneretur in concavo lunæ, & tota regio ignis & aëris esset annihilata, quod tunc lapis ille non posset cadere deorsum, sed hæc videntur esse paradoxa, cum tunc tam bene à naturali sua gravitate impelleretur, ac nunc & defactò. Sed

Opponitur Autoritas Aristotelis hic cap. 8. ubi dicit, quod vacuum motum destruat non verò adstruat. Sed respondeo Aristotelem dicere, vacuum destrucere motum, qui est ad superficiem, non verò quod destruat motum ad spatium; & hoc ideo, quia Aristoteles dicebat, omnem motum lationis esse ad locum, veluti ad terminum realem.

Instatur: Talis motus nec posset dici esse dextrorsum vel sinistrorsum, nec sursum, nec deorsum; ergo nullus esset, quia nullam haberet determinatam speciem. R. quod si vacuum consideretur, prout opponitur spatio imaginariis, id est, si sermo sit de vacuo determinato, negando ant. quia omnis talis motus, respectu corporum aliorum, posset habere rationem sursum, deorsum, dextrorsum, sinistrorsum, nam si ego moverem me in spatio vacuo hujus cubiculi respectu Ecclesiæ esset dextrorsum, si respectu camporum, esset sinistrorsum, imò in vacuo determinato possunt adhuc esse motus sursum, deorsum, &c. nam si ego manum meam applicarem & moverem ad genua, esset utique motus deorsum, si ad caput, esset motus sursum: ergo.

Dico 5. In vacuo etiam motus fieri successivè. Hæc est contra eosdem & plures alios, qui ex mente Philosophi malè intellecta putant omnem motum in vacuo esse instantaneum.

Probatur Conclusio primò: Quia, si non posset fieri motus in vacuo successivè, sequeretur, si esset vacuum inter cælum & terram, quod pila, quæ moveretur à concavo lunæ ad centrum terræ, simul occuparet omnes partes spatii intermedii, secundum longitudinem saltem, sed hoc est falsum, ergo.

Secundo: Si esset vacuum inter cælum & terram, & in isto vacuo poneretur erecta columna quadraginta cubitorum, & ex concavo lunæ juxta hanc columnam descenderet lapis unius tantum palmi, ille lapis non esset simul præfens summitati, mediati & basi talis columnæ, aliàs æqualis magnitudinis esset, quod supponitur falsum; ergo successivè esset præfens parti uni & postmodum alteri, ergo.

Tertiò: Si duo lapides ejusdem magnitudinis essent, quorum unus projiceretur à Deo, vel

vel angelo à media regione aëris, qui annihilatus supponitur, & alter à concavo lunæ, hoc supposito, si non daretur motus successivus in vacuo, tam citò deberet esse in terra, qui fuit projectus à suprema Regione & à concavo lunæ, quàm ille, qui fuit projectus à medio spatio, hoc videtur planè falsum, ergò. Quarto: Projiciatur ab Angelo pila per spatium vacuum tantà vi in terram, ut repercussa ad eundem redeat locum, unde fuit projecta, tunc vel recurrat, & redibit ad eundem locum, unde projecta est in eodem instanti, vel alio, si eodem, ergò nunquam fuit emissa, sed semper ibi mansit impermutata, quod est dicere, eam non fuisse projectam: si alio, ergò, cum illa instantia temporis fluxerit, tunc non peregit suum motum in instanti, sed in tempore. Probatur deniq; Quintò ratione: Successio motus non solum provenit ex medio, quatenus plenum est, sed etiam, prout ab interapedine & distantia extremorum cohibetur, & retardatur, sed hæc distantia manet in spatio vacuo, ergò motus in eo factus instantaneus non erit sed successivus: probatur ma. quia terminorum distantia in causa est, ne corpus simul in termino à quo, & ad quem, ac in spatiis intermediis esse possit: probatur etiam minor: Quia si totus aër annihilaretur, & etiam sphaera ignis, luna tam procul distaret à terra tunc, quàm nunc, ergò esset eadem interapedo & distantia. Sed

Opponitur etiam hinc Authoritas Aristotelis. i. 71. dicentis: Sicut medium proportionatur medio in densitate & subtilitate, ita motus proportionatur motui per velocitatem, & tarditatem, sed medii vacui ad medium plenum nulla est proportio, ergò etiam nulla est proportio motus in vacuo & pleno, & consequenter qui in pleno successivus esset, in vacuo instantaneus erit. R. dist. ma. pro explicando Aristotele: Quantum ad velocitatem & tarditatem, quæ provenit ex resistentia positivi medii majori vel minori, concedo ma. quantum ad velocitatem, & tarditatem ortam ex aliis principiis, nego ma. & concessa mi: distingo similiter consequens, & Ratio patet ex probationibus supra allegatis. Verum

Instatur: Ideò sol illuminat in instanti, quia nullam invenit resistentiam in medio, ergò, si in vacuo nulla est resistentia ex parte medij, licet sic ex parte distantie, motus poterit fieri in instanti. Respondeo negando consequentiam: Quia in motu locali est repugnantia inter terminum à quo & ad quem, ita, ut simul esse nequeant, quod non est in illuminatione aëris, ideoque hoc in instanti fieri potest, non illud.

X.
Opponitur &
solvitur
Arist.

